

Dr hab. Inetta Nowosad, prof. UZ  
Uniwersytet Zielonogórski

## RECENZJA

pracy doktorskiej Pani mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo na temat:  
**„Application of Feedback Conversation for the Efficiency of Interpersonal  
Communication in Teaching in Higher Education”**  
napisanej pod kierunkiem Prof. UAM Dr. hab. Barbary Jankowiak  
oraz promotor pomocniczej dr Anny Gulczyńskiej  
przewidzianej do obrony w Wydziale Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu,  
Poznań 2022, s. 274.

Praca doktorska Pani mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo na temat „Application of Feedback Conversation for the Efficiency of Interpersonal Communication in Teaching in Higher Education” Sytuuje się w szerokim polu analiz i badań nad efektywnością i poprawą pracy szkoły (*School Effectiveness and Improvement*). Instytucje edukacyjne są tu postrzegane jako te, które mogą znacząco zwiększyć swoje wyniki i osiągnięcia uczniów oraz utrzymać ten proces w dłuższym wymiarze czasu. W przyjętym ujęciu, współczesna wartość poszukiwań naukowych została wzmocniona procesami globalizacji, a możliwość skuteczniejszego wywierania wpływu na uczniów zyskuje w krajach wysoko rozwiniętych większe polityczne poparcie. Co ciekawe, mimo odwiecznych starań o lepszą edukację i lepszą szkołę, poszukiwania przyczyn różnic efektywności stanowią stosunkowo nowy kierunek badań rozwijany za granicą z początkiem lat 80. ubiegłego wieku (Por. B.P.M. Creemers, M. Fullan, S. Hargreaves, G.J. Reezigt D. Reynolds, J. Scheerens I inni). Początkowo w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, później w Kanadzie, Holandii, by w efekcie wyjść daleko poza obszar Europy i Ameryki Północnej i objąć swym zasięgiem kraje pozostałych kontynentów.

Ze względu na czasochłonność badań efektywności i poprawy pracy szkoły oraz szeroki ich zasięg wynikający z faktu, że są to działania o szerokim spektrum

uwarunkowań. Nie dziwi zatem, że częściej podejmowane są prace nad elementami sprawnego funkcjonowania szkoły, najczęściej osiągnięć uczniów czy pracy nauczyciela. Taki kierunek poszukiwań znajduję w dysertacji doktorskiej Pani Orit Rivka Lehrer Kanfo, co nie dziwi, bowiem Autorka badań prowadząc je samodzielnie, słusznie musiała przyjąć ograniczenia eksplorowanego pola. W efekcie praca zwraca szczególną uwagę na jeden z najważniejszych czynników wskazanych przez Johna Hattiego – a mianowicie wpływ nauczycieli na proces nauczania – uczenia się. Dobrze się zatem stało, że praca doktorska prowadzona przez promotora Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu Prof. UAM Barbarę Jankowiak oraz promotor pomocniczą dr Annę Gulczyńską wprost nawiązuje do roli nauczyciela w tworzeniu wysokiej jakości edukacji i wiąże się z inwestycjami w kształcenie nauczycieli oraz dalej – doskonalenie w zawodzie (Korthagen, Loughran, Russell 2006). Warto podkreślić, że znaczenie tego typu badań nie maleje a rośnie i otwiera drogę do podejmowania porównywalnych badań w naszym kraju na większą skalę. Uzyskane rezultaty potwierdzają założenie, że potencjał szkoły wyłania się z potencjału nauczycieli, którzy są najbardziej wartościowym jej zasobem (Day 2004). Współcześnie rola nauczycieli w zapewnianiu wysokiej jakości edukacji, ale także możliwości uzyskiwania jej poprawy została powszechnie uznana (Por. Darling-Hammond, Bransford, Burns, Campbell, Goodwin, Hammerness, Low, Rothman, Sato, Schleicher, Zeichner). W tej sytuacji niezwykle ważne wydaje się zwrócenie uwagi na to jak przebiega proces poprawy efektywności edukacji, jak ten proces realizować w codziennej praktyce. Tym samym, za niezwykle cenne należy uznać rozpoznanie skutecznych, popartych badaniami naukowymi, sposobów praktykowania poprawy nauczania przez kadrę nauczycieli. Jednocześnie warto zadbać, ale to już kierunek na przyszłość, jak utrzymać kierunek badań i sprawdzać szanse utrzymania tego procesu (tendencji wzrostowej), czyli trwałej poprawy. Już ta drobna uwaga na marginesie wskazuje jak wielki potencjał zawarty jest w badaniu zaprojektowanym i przeprowadzonym przez Panią Orit Rivka Lehrer Kanfo.

Bez wątplenia mogę uznać, że recenzowana praca doktorska Pani mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo eksponuje ważny i bardzo interesujący obszar zarówno analiz teoretycznych, jak i pracy badawczej, w którym chciałabym skierować uwagę na kilka

walorów, bowiem rzutują na wysoką moją ocenę całego dzieła. Pierwsza związana jest ze znaczeniem Feedback Conversation (informacji zwrotnej) w poprawie jakości kształcenia, czym Autorka wkracza na pole uwarunkowań jakości i efektywności edukacji w systemie szkolnym.

Dru ga dotyczy zwrócenia uwagi na znaczenie Feedback Conversation (informacji zwrotnej) w rozwoju zawodowym nauczyciela jako podstawę rozwoju profesjonalizmu nauczycieli. I tu warto zwrócić uwagę, na poddanie badaniom nauczycieli pracujących na wyższych uczelniach, obszaru rzadziej eksplorowanego badawczo i dużo później.

Tu wyłania się trzeci bardzo ważny obszar, którym jest wejście na pole badań jakości pracy wyższych uczelni – pola zdecydowanie rzadziej eksplorowanego i dużo później, niż szkołach na niższych szczeblach systemu edukacji (por. bogaty dorobek publikacyjny Zbyszko Melosika). Warto zauważyć, że tendencja ta wystąpiła tak samo w Izraelu, co wykazała Autorka, ale tak samo w Polsce oraz w innych krajach.

Czwarty z ważnych moim zdaniem aspektów dotyczy z kolei perspektywy analitycznej i badawczej, a dokładnie udanej próby przyjęcia ramy teoretycznej – w tym przypadku opracowanego przez Autorkę modelu, który jak podkreśla: „integruje szereg teorii i podejść w doskonaleniu procesu kształcenia w ramach procesu rozwoju zawodowego wykładowców w szkolnictwie wyższym: uczenie się dorosłych, cykle uczenia się Kolba, nauczanie skoncentrowane na uczniu, rozmowy zwrotne na podstawie lekcji filmowania, dialogicznej informacji zwrotnej i refleksji” (s.ix).

Konstrukcja modelu ukierunkowała badania i pozwoliła wskazać charakterystyczne sposoby interpretowania określonych działań i znaczeń tym działaniom przypisanym oraz doprowadziła do udanej analizy procesu komunikacji z wykorzystaniem informacji zwrotnej w nabywaniu kompetencji komunikacyjnych wzmacniających proces nauczania – tego jak można odczytać i wykorzystać informacje zwrotne w doskonaleniu i rozwoju procesu dydaktycznego. Tym samym przeprowadzone i opisane badania mają wysoki walor praktyczny zorientowany na doskonalenie zawodowe akademickiej kadry i poprawy jakości kształcenia akademickiego. Ranga analizowanych zjawisk i procesów ukierunkowanych

na poprawę efektywności procesów wewnątrzszkolnych prowadzących do wysokiej jakości edukacji zarówno w życiu społecznym jak i jednostkowym sprawia, że badania tego obszaru w zmieniającej się rzeczywistości zawsze będą miały znaczenie. Każda więc próba zintensyfikowania naukowej refleksji w tym zakresie spotyka się z zainteresowaniem oraz wzbudza określone nadzieje na eliminowanie luk i wypracowanie rozwiązań adekwatnych do społecznych potrzeb.

Zdolność analizy przemian procesów wewnątrzszkolnych, tu wewnątrzszkolnych zorientowanych na ich efektywność w tak delikatnej materii jak wykorzystanie informacji zwrotnej w efektywności komunikacji interpersonalnej w nauczaniu w szkolnictwie wyższym oraz umiejętność dokonania trafnej diagnozy i analizy problemu przez pryzmat nauczania skoncentrowanego na uczniu w procesie kształcenia studentów świadczy, iż Doktorantka dostrzega wyjątkowo ważną ze społecznego, pedagogicznego i psychologicznego punktu widzenia potrzebę wzmocnienia ważnego aspektu nauczania – komunikacji nauczyciel – student, przez diagnozę, analizę i zmianę komunikacji przez stosowanie informacji zwrotnej. Doktorantka jednocześnie potrafi uchwycić „ducha czasu” wpisując się swoimi badaniami w aktualne trendy i nie uchyla się od podejmowania ważnych problemów pedagogicznych, na rozwiązanie których istnieje mniej lub bardziej wyraźne zapotrzebowanie społeczne.

Tym samym z pełnym przekonaniem mogę uznać problematykę podjętą przez panią mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo za doniosłą badawczo i wyeksponować kilka jej cech:

- adekwatność – praca wpisuje się w nowe, mało jeszcze rozpoznane kwestie dotyczące jakości i efektywności procesów edukacyjnych/wewnątrzszkolnych;
- użyteczność – odsłaniają rolę informacji zwrotnej w procesach budowania jakości i efektywności (poprawy) edukacji w szkole;
- perspektywiczność – praca jest zorientowana na poszukiwanie nowych sposobów oddziaływania na proces komunikacji nauczyciela z uczniami w warunkach instytucji edukacyjnych poprzez nadawanie procesom informacji zwrotnej pożądanego wymiaru informującego ucznia nie tylko o poziomie zdobytej wiedzy i opanowanych umiejętności, lecz także o kierunkach jego dalszej drogi edukacyjnej;

- nowatorstwo – podjęty temat nie jest jeszcze wystarczająco opracowany i badania mają charakter pionierski, czego dowodem jest brak opracowań o takim charakterze.

Walorem przeprowadzonych badań jest przyjęcie interdyscyplinarnej perspektywy. Eksplikacje teoretyczno-badawcze oscylują wokół problemów poruszanych przez nie tylko współczesną aksjologię pedagogiki, socjologię wychowania (edukacji), pedagogikę kultury ale również politykę oświatową, czy też filozofię wychowania oraz szerzej: psychologię, socjologię i zarządzanie (jakością). Zabieg ten dowodzi ogólnej wiedzy teoretycznej Autorki w dziedzinie nauk pedagogicznych a także szerzej – społecznych. Zaś konsekwentnie realizowane holistyczne podejście do problemu udowadnia, iż Autorka opanowała w stopniu zadowalającym trudną sztukę prowadzenia analiz interdyscyplinarnych oraz stworzenia odpowiednich logicznych powiązań przyczynowo-skutkowych – w ramach globalnej struktury pracy doktorskiej.

\* \* \*

Nie ulega dla mnie wątpliwości, że praca jest ambitnym przedsięwzięciem badawczym i zasługuje na uwagę. Wzmaga ją także duży rozmach włożony w opracowanie tematu widoczny zarówno w rozwiniętej strukturze, jak i bogactwie podejmowanych treści (ss.274). Pod względem formalnym praca jest poprawnie skonstruowana i w całości dotyczy zapowiedzianej w tytule problematyki. Moje uznanie i wysoką oceną kieruję przede wszystkim pod adresem warsztatu naukowego – spełniającego wszystkie kryteria dysertacji doktorskiej. Uwagę zwraca niebanalność przyjętych rozwiązań naukowych, sposób prowadzonych narracji i analiz oraz erudycja, zaś uzyskane przez Panią mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo rezultaty badawcze są konkretne i ważne naukowo. W efekcie praca wypełnia lukę w toczącej się debacie (również w naszym kraju) na temat poprawy efektywności i jakości procesów edukacyjnych.

Rozprawa, którą przygotowała mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów, bibliografii, aneksu. Uzupełnia ją abstrakt, skrupulatnie opracowany wykaz tabel i schematów. Struktura dysertacji jest klarowna, dobrze przemyślana i odpowiednio rozwinięta. Przyjęta kolejność prezentowanych rozdziałów ma charakter problemowy i stanowi spójną całość w jednakowej konstrukcji: analiza

kluczowych dla zjawiska pojęć i ich interpretacja, by dalej na uzyskanej teoretycznej podbudowie przedstawić założenia badawcze i dokonać analizy materiału badawczego. Zawarte w pracy części dopełniają się – to poprawne podejście świadczy o opanowaniu sztuki pisanie prac naukowych.

Wprowadzenie znakomicie naświetla najważniejsze kategorie pracujące w dysertacji, które zostały znakomicie uzasadniają przyjętą konstrukcję pracy (rozdziałów). Ponad to, Autorka wskazuje ich znaczenie nie tylko w zrealizowanym badaniu, ale również na tle najnowszych badań na temat jakości i efektywności procesów edukacyjnych. Już na tym etapie poznajemy znakomite odczytanie Autorki, jej doskonale rozeznanie w literaturze przedmiotu na forum międzynarodowym i oczywiście erudycję. Pragnę zaznaczyć, że ten wysoki poziom naukowej narracji Autorka utrzymała w całej pracy.

Część teoretyczna składa się z dwóch rozdziałów poświęconych omówieniu dostępnej literatury. W pierwszym z nich „Quality of Teaching in Higher Education” (s.4-31) Autorka analizie poddała kategorię jakości ukazując jak skutecznie kategoria ta wymyka się próbom zamknięcia jej w ramy jednej, obowiązującej racjonalności, zwłaszcza w odniesieniu do pracy instytucji edukacyjnych takich jak uczelnie wyższe. Szczegółowo analizuje zmiany jakie zaszły w szkolnictwie wyższym (Higher Education in the Contemporary Word, s. 5-11) i te które dotyczą rozumienia jakości i efektywności procesów edukacyjnych (Advancement of Teaching and Learning in Higher Education, s. 11-14) skupiając się szczegółowo na procesach nauczania i uczenia się w szkołach wyższych (Characteristics of the Quality of the Teaching, s.14-19). Autorka przedstawia różne podejścia do jakości pracy instytucji edukacyjnych i przez pryzmat współczesnych potrzeb studentów – głównych, ale nie jedynych odbiorców procesu kształcenia w szkolnictwie wyższym wskazuje na znaczenie związku edukacji z oczekiwaniami społecznymi i potrzebami rynku pracy (Advancement of Teaching and Learning in Higher Education, s. 19-23). Wyeksponowane zostały także inne kategorie ważne w całościowym rozumieniu znaczenia informacji zwrotnej jak związek jakości z ewaluacją edukacji (Evaluating the Quality of Teaching in Higher Education, s. 24-27). Ważnym dopełnieniem,

zwłaszcza dla odbiorców z poza Izraela jest przedstawienia organizacji i funkcjonowania szkolnictwa wyższego w Izraelu (Higher Education in Israel (28-31).

W rozdziale drugim „Improvement of the Quality of the Teaching” (s.32-54), podobnie jak wcześniej przywołane treści potwierdzają erudycję Autorki. Koncentrują się na siedmiu obszarach problemowych: znaczeniu komunikacji interpersonalnej w procesie uczenia się (s.32-36) (Interpersonal Communication in the Learning Process), informacji zwrotnej w procesie uczenia się (s. 36-38) (Feedback in the Learning Process), zaś kolejne cztery podrozdziały przedstawiają różne sposoby doskonalenia procesu dydaktycznego, (2.3) istotność refleksji w procesie uczenia się i jej rozumienia (s.38-41) (Reflection in the Learning Process), (2.4) możliwość i użyteczność prowadzenia obserwacji sfilmowanej lekcji jako podstawy pozyskania informacji zwrotnej (Observatio of a Filmed Lesson as a Basis for a Feedback Conversation, s.42-43), (2.5) prowadzenie dialogicznej rozmowy zwrotnej jako narzędzia doskonalenia nauczania (s. 44-45) (The Feedback Conversation – A Dialogic Feedback Conversation) i (2.6) cykl uczenia się Kolba jako podstawę rozwoju i uczenia się dorosłych (The Learning Cycle of Kolb as a Basis for Adult Development and Learning (s.46-50). Ostatni podrozdział stanowi o potencjale rozwoju zawodowego nauczycieli zarówno możliwościach jak i ograniczeniach (Professional Development in Teaching (s.50-54). Przyjęte przez Autorkę podejście analityczne dobrze porządkuje istniejący stan wiedzy i uszczegóławia „mapę” pojęciową przyjętych ram teoretycznych badań własnych.

Założenia metodologiczne badań własnych Doktorantka prezentuje w rozdziale trzecim (Methodology, s.55-84). Jak podkreśla „Badanie zostanie przeprowadzone przy zastosowaniu jakościowych metod badawczych w podejściu interpretacyjnym. Wykorzystuje badania w działaniu ze względu na zainteresowanie zrozumieniem bieżącej dynamiki interakcji międzyludzkich i doskonaleniem praktyk pracy” (s. 55). Badaczka ma wysoką świadomość możliwości i ograniczeń wynikających z przyjętego podejścia. Zwraca tym samym uwagę, iż w przyjętym celu badań w działaniu nie ulepsza teorii, ale praktykę (s. 57). Przyjęcie fundamentów teorii Kurta Lewina stawia przed Doktorantką niemałe wyzwanie poprawnego przebiegu badań, w którym musiała zrealizować cztery kluczowe etapy w powtarzającym się cyklu (1) integracja



teorii z praktyką poprzez badanie problemów życia codziennego w ramach nauk społecznych, (2) przyjęcie ram badań, by następnie zróżnicować szczegóły, (3) wypracować konstrukty służące uogólnianiu i rozumieniu indywidualnego przypadku poprzez interwencję badacza i spostrzeganie, że można coś zrozumieć tylko wtedy, gdy próbuje się to zmienić, (4) zmienić rolę respondentów z badanych na klientów. W efekcie tworzona wiedza jest aktualizowana na podstawie ciągłego związku między uzyskanymi danymi a teorią (s. 58 i 59). Autorka znakomicie uzasadnia przyjętą strategię i konsekwentnie nią podąża realizując kolejne partie pracy - dowodzi znajomości warsztatu i naukowych podstaw badania. Proces ten ma swoje pełne odzwierciedlenie w rzetelnie przeprowadzonym i udokumentowanym badaniu, zaprezentowanych wynikach badań i skutecznie przeprowadzonej ich dyskusji. W kolejnych partiach prezentacji założeń badań własnych wskazany został cel badań (s.64), problemy badawcze (s.65), dobór próby badawczej, który to został wyraźnie dookreślony (66-69). Badaczka rozmawiała z każdym z wykładowców, wyjaśniała cel badań, proces badawczy oraz wymagania w tym procesie od każdego wykładowcy. Łącznie w ciągu dwóch lat zwróciło się do niej siedemnastu wykładowców, z których pięciu wyraziło zgodę na udział w badaniu i zaplanowanym przedsięwzięciu (...) Kolejnych pięciu wykładowców, którzy brali udział w badaniu, zostało zrekrutowanych na bezpośredni apel kierownika katedry - bezpośredniego przełożonego wykładowców (s.67). Łącznie w badaniu wzięło udział dziesięciu wykładowców. Pragnę podkreślić, że i w tej części prezentacji założeń badawczych zostały spełnione wszelkie wymogi poprawności badawczej, rozwinięte w klarownym wywodzie (Research Process, 69-74; Methods of Data Collection and Analysis, s.74-80). Spełnieniem wysokich standardów badań naukowych było dopełnienie części metodologicznej końcowym podrozdziałem „Ethics” (s.80-84) wykazującym sposób spełnienia podstawowych założeń etyki badań, ich uwarunkowań w środowisku pracy oraz sposób ochrony badanych w realizowanym procesie badawczym. Treść wskazuje, że Autorka zna zasady projektowania badań pedagogicznych oraz, iż istotne dane przedstawia w sposób wysoce sprawny i kompletny.

Rozdział czwarty prezentujący uzyskane rezultaty badania (Results, s. 85-213), to najbardziej wartościowa część pracy. Pani mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo bardzo



rzetelnie potraktowała analizy z badań i konsekwentnie oraz z sukcesem przeprowadziła zamysł badawczy. Z dużą starannością prezentuje rezultaty badań, porządkuje w tabelach zgodnie z przyjętymi kategoriami. Taka konstrukcja prezentacji analiz nie tylko ułatwia odbiór treści i „wejście” w sposób myślenia badacza, który przeprowadza nas przez meandry badań krok po kroku przez wszystkie wcześniej przyjęte założenia. Dla każdego pytania badawczego Pani mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo najpierw przedstawiła wyniki uzyskane od każdego z uczestników, a następnie dokonała analizy wyników w odniesieniu do wszystkich osób uczestniczących w badaniu. Prezentacja rezultatów zawiera opis i analizę procesu, którego doświadczył każdy z uczestników projektu, od wywiadu wstępnego (przed rozpoczęciem badania), poprzez rozmowy zwrotne na podstawie obserwacji sfilmowanych zajęć, aż po wywiad podsumowujący (na końcu procesu). Cytaty z wywiadów i rozmów zwrotnych są wykorzystywane tu w uzasadnieniu uzyskanych rezultatów, uzupełniają i lepiej obrazują interpretację. Tym samym, prezentacja rezultatów na podstawie jakościowej analizy danych według zdefiniowanych wcześniej kategorii i relacji między nimi, umożliwiła przedstawienie zastosowania przez badaczkę teorii.

Warto podkreślić, że prezentowane w części metodologicznej segmenty badań zostały ujęte prawidłowo i przedstawione klarownie, wzmocnione przykładami cytowanych wypowiedzi uczestników badania. Całość dobrze oddaje przebieg zjawisk. Mogę jedynie przyznać, że Doktorantka zbudowała nie tylko niezwykle interesujący, ale też wzorcowy projekt o dużym znaczeniu dla praktyki i możliwości poprawy procesu kształcenia w miejscu pracy wykładowców. Nie oznacza to oczywiście, że jest to proces łatwy, ale z pewnością możliwy. Pani mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo ewidentnie to wykazała.

Na wyróżnienie zasługują obszerne wnioski podsumowujące całość projektu badawczego ujęte w rozdziale piątym: Final Conclusions and Discussion (s.214-230). Omówione zostały tu odpowiednio implikacje teoretyczne i praktyczne, klarownie uporządkowane z argumentacją przekonującą i popartą pieczołowitą starannością. Z pełnym przekonaniem i zadowoleniem mogę wskazać, że stanowią ważny przyczynek do rozwoju wiedzy na temat jakości i poprawy efektywności pracy uczelni wyższych. Dostarczają bogatej informacji o sposobach możliwych działań przez

wieloaspektowy ogląd jednostki, która w nich funkcjonuje. Nauczycieli akademickich – inspirować do większej uważności w procesie kształcenia nauczycieli. Wysoko oceniam warsztat naukowy – niebanalność przyjętych rozwiązań naukowych, twórcze zaangażowanie Autorki, jej cierpliwość w czasochłonnym badaniu, konieczną dyskrecję przed, w trakcie i oczywiście po badaniu oraz co niezwykle ważne w prezentacji swojej pracy - erudycję.

Podziwiam nakład pracy, konsekwencję, a czasami pewnie i upór w przeprowadzeniu wszystkich założeń projektu. Pani mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo bezspornie wykazała, że nie stroni od łatwych rozwiązań, prostych wniosków, czy też jednoznacznych rozstrzygnięć. Bada wysunięte problemy skrupulatnie i wszechstronnie mając na uwadze ich złożoność i wielostronność. W efekcie tak postawionego zabiegu, powstał niezwykle ciekawy materiał, który bez wątpienia warto i należy opublikować. Zachęcam Autorkę do podjęcia się trudu przygotowania tekstu do druku, który w klarowny sposób wykazuje, że zmiana szkoły (uczelni) zaczyna się od zmian w nauczycielach (wykładowcach).

\* \* \*

W konkluzji z pełną odpowiedzialnością wyrażam przekonanie, że napisana pod kierunkiem Pani Prof. UAM Dr. hab. Barbary Jankowiak praca Pani mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo pt. **„Application of Feedback Conversation for the Efficiency of Interpersonal Communication in Teaching in Higher Education”**, jest pozycją nowatorską i wartościową poznawczo. Autorka opracowała podjęty temat w sposób rzetelny, wskazując na umiejętność prowadzenia wielopłaszczyznowych interdyscyplinarnych analiz z uzyskanych materiałów badawczych. Wykazała również bezsporną znajomość podstaw teoretycznych badanego problemu. Wiele analiz przedstawionych w pracy ma nowatorski i oryginalny charakter i stanowi niezaprzeczalny wkład Autorki w dalszy rozwój i poszerzenie pól badawczych we współczesnej pedagogice.

Na tej podstawie stwierdzam, iż przedstawiona do recenzji praca Pani mgr Orit Rivka Lehrer Kanfo spełnia wymogi obowiązującej Ustawy w części dotyczącej warunków nadawania stopni naukowych. Stawiam więc wniosek o przyjęcie dysertacji

oraz dopuszczenie Kandydatki do dalszych etapów wszczętego przewodu doktorskiego i umożliwienie Jej publicznej obrony. Jednocześnie ze względu uzasadnione przeze mnie walory naukowe całego dzieła proponuję wyróżnić tę dysertację.

A handwritten signature in cursive script, appearing to read "J. Prochad".